

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bulaşıcı Hastalıklar İle İlgili Bilgi Durumları

*Van Yuzuncu Yil University Vocational School of Health Services Students'
Knowledge Level on Infectious Diseases*

Canan Demir*, Halime Yıldız, Şehriban Yürektürk

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Van

ÖZET

Amaç: Sağlık Hizmetleri Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgi düzeylerinin saptanması, bu bilgi düzeyine üniversite eğitiminin ne ölçüde katkı sağladığı ve bu bilgilerin nasıl artırılacağına ilişkin ortaya konması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Van Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu bünyesinde yer alan toplam 13 programda yürütülmüştür. Araştırma, 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz dönemi içinde uygulanmıştır. Araştırmanın yapıldığı gün okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 834 gönüllü öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Üzerinde durulan özellikler için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %67.4'ü kız, %32.6'sını erkek öğrenciler oluşturmakta olup, yaş ortalamaları 21 ± 2.149 'dur. Grip, katılımcılar arasında en fazla bilinen bulaşıcı hastalık olurken, en az bilineni ise klamidy enfeksiyonudur. Öğrencilerin çoğu bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi kaynağını okuldaki dersler olarak bildirirken aynı zamanda bu derslerin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada okulumuzda öğrenim gören öğrencilerin daha fazla bilgiye sahip olmaları gerektiği düşünülerek her programın müfredatı gözden geçirilmelidir. Bulaşıcı hastalıklar dersi olmayan bölümlere seçmeli ders olarak eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi düzeyi, bulaşıcı hastalıklar, öğrenci

ABSTRACT

Objective: It was aimed to determine the level of knowledge of the Vocational School of Health Services students about infectious diseases, to what extent university education contributed to this level of knowledge and how this information could be increased.

Materials and Method: This descriptive study was carried out in 13 programs in Van Vocational School of Health Services. The research was applied in the fall semester of 2019-2020 academic year. A total of 834 volunteer students who were present at the school on the day of the study were included in the study. Descriptive statistics were used for the features discussed.

Findings: 67.4% of the participants were female, and 32.6% of the participants were male. The mean age of the participants was 21 ± 2.149 . It was found that influenza is the most known infectious disease among participants, whereas chlamydia infection is the least known. While most of the students reported the source of information about infectious diseases as lessons at school, they also stated that these lessons were insufficient.

Conclusion: In this study, the curriculum of each program should be revised considering that students should have more information. "Infectious diseases courses" is recommended as an elective courses to departments in which this course is not taught.

Key Words: Infectious diseases, knowledge level, student

Giriş

Sağlıklı olmak, insan mutluluğu için önemli bir unsurdur ve sağlıklı olmak için çaba gösterilmesi gerekmektedir. Hatta yapılan çalışmalar bu çabanın doğum öncesi dönemde başlaması gerektiğini

göstermektedir. Bu açıdan sağlıklı ve huzurlu bir gelecek için sağlık bilgisi konusunda nesillerin eğitilmesi, özellikle sağlık çalışanlarının yetiştirilmesi önem arz etmektedir (1,2).

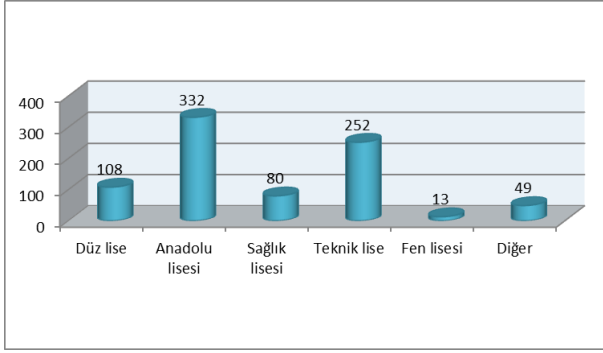
Çeşitli yollarla sağlıklı kişilere bulaşabilen, sık görülmeleri, zor tanı konabilmeleri ve tedavi

*Sorumlu Yazar: Canan Demir, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

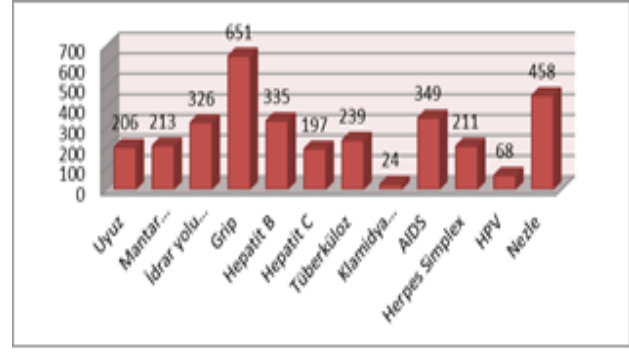
E-mail: canandemir@yyu.edu.tr, Tel: 0 (505) 521 35 10

ORCID ID: Canan Demir: 0000-0002-4204-9756, Halime Yıldız: 0000-0002-0603-1815, Şehriban Yürektürk: 0000-0003-4902-0689

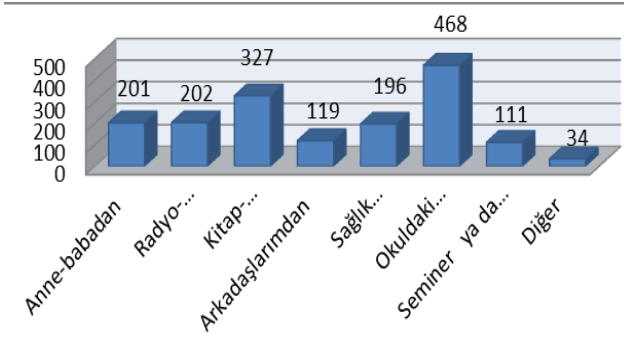
Geliş Tarihi: 15.11.2019, Kabul Tarihi: 21.05.2020

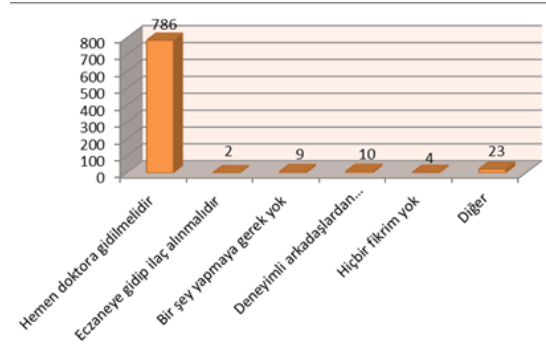
Grafik 1. Katılımcıların mezun olunan liseye göre dağılımı

Grafik 2. Katılımcıların bilgi düzeylerinin dağılımı

Grafik 3. Katılımcıların bilgi kaynaklarının dağılımı

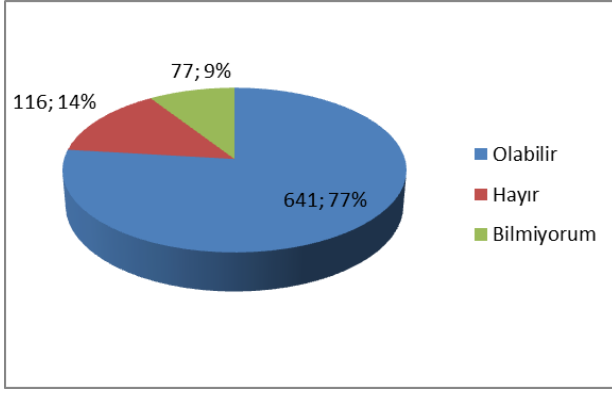
Grafik 4. Katılımcıların bulaşıcı hastalık tedavisi için başvuru kaynaklarının dağılımı

edilmediklerinde ciddi komplikasyonlara yol açabilen ve mortaliteye sebep olabilen bulaşıcı hastalıklar, insan sağlığı açısından tüm dünyada önemli bir sağlık sorunu olmaya devam etmektedir (3,4). Ayrıca işgücü kayıplarına da neden olarak ülke ekonomisine olumsuz yönde etkisi olan bulaşıcı hastalıklarda erken tanı, önleyici girişimlerin ve tedavi stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bulaşıcı hastalıkların bilinmesi ve tanınması, bulaşma yollarının öğrenilmesi, bu hastalıklardan korunmak oldukça önemlidir. Enfeksiyon hastalıklarından korunmada eğitim ilk sırada yer almaktadır. Doğru bilginin hayata aktarılması, alışkanlık haline getirilmesi, kişinin aileden, yakın çevreden ve okuldan alacağı eğitimle sağlanabilir (5). Özellikle Sağlık personeline verilecek eğitim nitelikli ve iyi planlanmış olmalıdır (6). Çünkü sağlık çalışanları, tüberküloz, grip, HIV (Human Immunodeficiency Virus) ve bunlarla sınırlı olmamak üzere birçok bulaşıcı hastalığa maruz kalma riski altındadır. İş sağlığı ve enfeksiyonu konusunda eğitim eksikliği olduğu için Sağlık çalışanları çoğu kez olası risklerin farkında değildir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) dünyada 1,4 milyondan fazla insanın hastane enfeksiyonlarına maruz kaldığını belirtmektedir (7). Yine dünyada 170 milyon insanın kronik

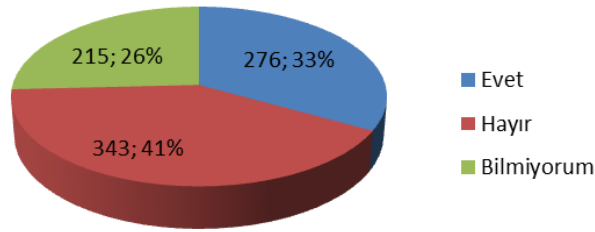
Hepatit C virüsü ile enfekte olması nedeniyle siroz ve karaciğer kanseri riski altında olduğu tahmin edilmektedir (8). Sağlık çalışanları sağlıkla ilgili birçok alanda aktif görev alan personellerdir (9). Bu meslek grupları için eğitim gören öğrenciler hem buldukları yaş grubu, hem bulaşıcı hastalığı olan bireylere sağlık bakımı sunacak kişiler olmaları ve hem de toplumda sağlıkla ilgili alanlarda yer almaları nedeniyle bulaşıcı hastalıklar konusunda bilgi düzeyleri ve bu konudaki tutumları son derece önemlidir. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmada Van Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu bünyesinde yer alan toplam 13 programda öğrenim gören, geleceğin yetişkinleri ve aynı zamanda sağlık personeli olarak toplum sağlığına hizmet sunmaya aday (10) öğrencilerin bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgi düzeylerinin saptanması, bu bilgi düzeyine üniversite eğitiminin ne ölçüde katkı sağladığını ve bu bilgilerin nasıl artırılacağına ilişkin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi girişimsel olmayan etik kuruldan 08/11/2019 tarih ve 2019/16-12 no'lu karar ile onay alınmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz dönemi içinde

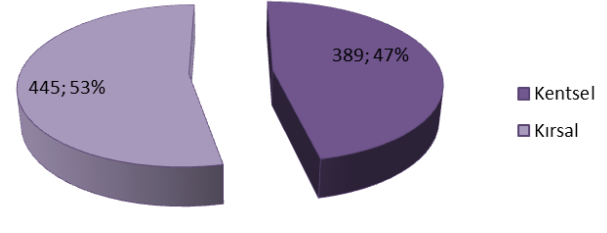

Grafik 5. Katılımcıların “bazı bulaşıcı hastalıklar kalıcı olur mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Grafik 6. Katılımcıların “okuldan aldıkları bilgilerin yeterli olup-olmadığı” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören 1. ve 2. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Evrenden örneklem seçimine gidilmeyip, araştırmanın yapıldığı gün okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 834 gönüllü öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın verileri, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile bulaşıcı hastalıklar hakkında bilgi düzeylerinin tespitini sağlayacak toplam 26 sorudan oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formunda; öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri yaş, sınıf, bölüm, cinsiyet, medeni durum, anne ve babanın eğitim durumu, nerde barındığı, mezun olduğu lise vb. sorulara yer verilirken, bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgiyi nerden aldığı, önceden geçirmiş olduğu bulaşıcı hastalıklar ve tedavi süreci, bulaşıcı hastalıklarla baş etme yöntemi, uyuz, tüberküloz, AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome), hepatit B-C, HPV (Human Papilloma Virüs), klamidy enfeksiyonu, herpes simpleks gibi bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi düzeylerinin tespitini sağlayacak sorulara yer verilmiştir. Araştırmanın uygulanması için yüksekokuldan resmi izin alınmıştır. Anket formu, ders bitiminde ilgili öğretim elemanından izin alınarak, gözlem altında araştırmanın amacı ve isim

Grafik 7. Katılımcıların üniversiteye başlamadan önce ikametlerinin dağılımı

belirtmemeleri açıklandıktan sonra çalışmayı kabul eden öğrencilere uygulanmıştır.

İstatistik Analiz: Üzerinde durulan özelliklerden sürekli değişkenler için tanımlayıcı istatistikler; Ortalama ve standart sapma olarak ifade edilirken, kategorik değişkenler için sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemede Ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmada istatistik anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmış ve hesaplamalar için SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılanların %67.4'ü ($n=562$) kız, %32.6'sını ($n=272$) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Yaş ortalamaları 21 ± 2.149 ve %96.3'ü bekarlardır. Katılımcıların %53.5'i ($n=446$) birinci sınıf, %46.5'i ($n=388$) ikinci sınıf okumaktadır. Öğrencilerin %50.7'si ($n=423$) yurttan, %36.8'i ($n=307$) ailesi ile birlikte, %6.1'i ($n=51$) arkadaşlarıyla evde kalmaktadır. Katılımcıların %45.3'nün ($n=378$) annesi, %10.3'ünün ($n=86$) babası okuma yazma bilmezken, %6.4'ünün ($n=53$) annesi, %21.2'sinin ($n=177$) babası lise mezunudur. (Tablo 1). Katılımcıların %12.9'u ($n=108$) düz lise, %39.8'i ($n=332$) anadolu lisesi, %9.6'sı ($n=80$) teknik lise, %30.6'sı ($n=252$) sağlık meslek lisesi, %1.6'sı ($n=13$) fen lisesi ve %5.9'u ($n=49$) diğer lise mezunudur (Grafik 1). Araştırmaya katılanların en çok bilgi sahibi olduğu bulaşıcı hastalık griptir ($n=651$). Bunu 458 kişi ile nezle, 349 ile AIDS, 335 ile hepatit B ve 326 kişi ile idrar yolu enfeksiyonu izlemiştir (Grafik 2). “Bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgiyi nerden aldınız?” sorusuna 468'i okuldaki derslerden, 327'si kitap ve dergilerden, 202'si radyo ve televizyonlardan cevabını vermiştir (Grafik 3). Katılımcıların %94,2'si herhangi bir bulaşıcı hastalık durumunda doktora gidilmesi gerektiğini belirtmiştir (Grafik 4). Araştırma grubunda öğrencilerin %77'si bazı bulaşıcı hastalıkların kalıcı olabileceğini, %14'ü kalıcı olmadığını ve %9'u ise bu konuyla ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir (Grafik 5). “Okulda aldığınız bulaşıcı hastalıklarla ilgili bilgilerin yeterli

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklere göre dağılımı

Özellikler (n=834)	n	%
Cinsiyet		
Erkek	272	32.6
Kadın	562	67.4
Sınıf		
1.sınıf	446	53.5
2.sınıf	388	46.5
Medeni hal		
Bekar	803	96.3
Evli	25	3
Diğer	6	0.7
İkamet yeri		
Yurtta	423	50.7
Arkadaşları ile evde	51	6.1
Aile ile evde	307	36.8
Akraba evinde	13	1.6
Tek başına evde	32	3.8
Diğer	8	1
Anne eğitim durumu		
Okur-yazar değil	378	45.3
Okur-yazar	117	14
İlkokul mezunu	180	21.6
Ortaokul mezunu	73	8.8
Lise ve dengi	53	6.4
Yüksekokul ve üzeri	33	4
Baba eğitim durumu		
Okur-yazar değil	86	10.3
Okur-yazar	96	11.5
İlkokul mezunu	259	31.1
Ortaokul mezunu	138	16.5
Lise ve dengi	177	21.2
Yüksekokul ve üzeri	78	9.4
Bölüm		
Anestezi	78	9.4
Çocuk Gelişimi	28	3.4
Diyaliz	48	5.8
Engelli Bakım ve Rehabilitasyon	48	5.8
Eczane Hizmetleri	10	1.2
İlk ve Acil Yardım (N.Ö)	91	10.9
İlk ve Acil Yardım (İ.Ö)	106	12.7
Perfüzyon	36	4.3
Radyoterapi	47	5.6
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	91	10.9
Tıbbi Laboratuvar	99	11.9
Tıbbi Görüntüleme	74	8.9
Yaşlı Bakım	78	9.4

olduğunu düşünüyor musunuz”? sorusuna %33’ü evet, %41’i hayır, %26’sı bilmiyorum yanıtını vermiştir (Grafik 6). Öğrencilerin %53’ü üniversiteye gelmeden önce kırsal kesimde yaşadığını, %47’si ise kentlerde yaşadığını belirtmiştir.

Anket formunda doğru, yanlış ya da diğer olarak işaretlemeleri istenen sorulara öğrencilerin %18.3’ü temiz ve titiz insanların bulaşıcı hastalığa yakalanmayacağını, %27.9’u dövme ve piercing yaptırmanın her zaman güvenli olduğunu, %11.3’ü herpes virüsünün uçuklara neden olmadığını, %14.9’u bulaşıcı hastalığın nedeni bakteri ise tedavi edilemeyeceğini, %19.1’i hepatit B’nin ilerlediğinde siroz’a ve kanser’e neden olmayacağını, %9.2’si bazı bulaşıcı hastalıklarda koruyucu aşıların olmadığını veya varsa bile yapılmasının şart olmadığını, %13.7’si bulaşıcı hastalıklardan korunmanın bağışıklık sistemini güçlü tutmak ile ilgili olmadığını, %24.5’i AIDS, HPV ve hepatit B hastalıklarının kalıcı tedavisi olduğunu, %27.8’i HPV’nin kadın ve erkeklerde kansere neden olmayacağını, %44.8’i doğum kontrol haplarının cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu etkisi olduğunu, %16.8’i grip, nezle ve tüberkülozun solunum yolu ile bulaşmayacağını, %32.9’u klamidy enfeksiyonlarının cinsel yolla bulaşmayacağını, %31.1’i tüberküloz tanısının PPD (Purified Protein Derivative) testi ile konulamayacağını, %41.1’i nezlenin antibiyotik ile tedavi edilebileceğini ve %12.8’i herpes simplex virüsünün öpüşme ile bulaşmayacağını düşünüyor.

Katılımcıların bilgi sahibi olduğu bulaşıcı hastalıkların her biri ile cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise ve bölümler arasında yapılan karşılaştırmalarda istatistik olarak anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kız öğrencilerin, grip, uçuk, idrar yolu enfeksiyonu ve tüberküloz konusunda erkek öğrencilere göre, 2. sınıfların hepatit B-C, tüberküloz ve AIDS konusunda 1. sınıflara göre, sağlık meslek lisesi mezunlarının İdrar yolu enfeksiyonu, hepatit B-C, tüberküloz, AIDS, herpes simplex (uçuk) ve HPV konusunda diğer liselere göre, Tıbbi laboratuvar bölümü İdrar yolu enfeksiyonu, AIDS, herpes simplex konusunda diğer bölümlere göre daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Tartışma

Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin %50.7’si yurtda kalmaktadır. Toplu yaşam yerlerinde hastalıkların bulaşma ve yayılma olasılığı yüksektir.

Bu nedenle öğrencilerin bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi sahibi olmaları, koruyucu önlemler alabilmeleri hastalığın yayılımını önleme açısından oldukça önemlidir. Sağlık teknikerleri, sağlık kurumlarının farklı alanlarında çalışacakları için hem önemli risk grupları arasında yer alırlar, hem de hastalığın yayılmasının kontrolünde kritik bir role sahiptirler. Onlardaki bilgi yetersizliği, olası hastalık risklerini fark etmemelerine neden olacağı yanı sıra, risk altında olan insanları, hasta kişiyi, ailesini ve hatta tüm toplumu destek ve tedaviye ulaşma gibi konularda olumsuz yönde etkiler (10).

Yapılan literatür taramalarında bazı bulaşıcı hastalıklarla ilgili çeşitli meslek gruplarında ve öğrencilerde bilgi düzeyini ölçmeye yönelik araştırma anketleri uygulanmıştır. Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri ölçülmüş ve öğrencilerin cinsel temas ile bulaşan hastalıklar konusunda bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı ifade edilmiştir (3,13). İran’da tıp öğrencileri arasında kuş gribi bilgisinin ölçüldüğü bir çalışmada öğrencilerin bilgi yeterlilik düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır (13). Bizim çalışmamızda da öğrencilerin bulaşıcı hastalıklar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı görüldü. Doğan ve ark.’nın (5) yaptığı çalışmada, öğrencilerde paraziter hastalıklar bilgi düzeyi; kız öğrencilerde, ebelik bölümü okuyan öğrencilerde, 1.sınıf ve annenin öğrenim düzeyi ortaokul ve üzerinde olan öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur. Kaya ve ark.’nın (10), üniversite öğrencilerinin HIV/AIDS’le ilgili bilgi ve tutumlarının incelendiği çalışmada ise 4.sınıfların bilgi düzeyinin 1.sınıflardan daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Benzer bir çalışmada üniversite öğrencilerinin HIV/AIDS bilgi düzeyleri ölçülmüş ve öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça, bilgi düzeylerinin de anlamlı olarak arttığı saptanmıştır (2). Yine başka bir çalışmada öğrencilerin sınıf bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüş ancak üçüncü sınıfla dördüncü sınıf arasında önemli bir fark olmadığı belirtilmiştir (1). Üniversite öğrencilerinin hastane enfeksiyonları konusunda bilgi düzeylerinin değerlendirildiği çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmüştür (9). Bizim çalışmamızda da benzer şekilde 2. sınıf öğrencilerinin 1. sınıflara göre, kız öğrencilerin de erkek öğrencilere göre bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadınlarda üretranın kısa olması, bakterilerin yoğunlukta olduğu vajina ve anüsün uretraya yakın olması sebebiyle idrar yolu enfeksiyonunun kızlarda daha sık görülmesi, kız

Tablo 2. Bilgi düzeyi saptanması amacıyla yöneltilen soru-cevapların dağılımı

	Doğru n (%)	Yanlış n (%)	Diğer n (%)
Temiz ve titiz insanlar bulaşıcı hastalıklara yakalanmazlar	153(18.3)	665(79.7)	16(2)
Dövme ve piercing yaptırmak her zaman güvenlidir	233(27.9)	569(68.2)	32(3.8)
Herpes virüsü uçuklara neden olur	665(79.7)	94 (11.3)	75(9)
Bulaşıcı hastalığın nedeni bakteri ise tedavi edilebilir	648(77.7)	124(14.9)	62(7.4)
Hepatit B ilerlediğinde Siroz'a ve Kanser' e neden olabilir	603(72.3)	159(19.1)	72(8.6)
Bazı bulaşıcı hastalıklarda koruyucu aşılar mevcuttur ve mutlaka yapılmalıdır	712(85.4)	77(9.2)	45(5.4)
Bulaşıcı hastalıklardan korunmak için bağışıklık sistemi güçlü tutulmalıdır	663(79.5)	114(13.7)	57(6.8)
AIDS, HPV ve Hepatit B hastalıklarına yakalandıktan yıllar sonra belirtileri ortaya çıkabilir	546(65.5)	204(24.5)	84(10.1)
ve bu hastalıkların kalıcı tedavisi yoktur			
HPV kadınlarda Rahimağzı kanserine ,erkeklerde ise penis kanserine neden olabilir	466(55.9)	232(27.8)	136(16.3)
Doğum kontrol hapları cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu etkiye sahiptir	374(44.8)	351(42.1)	109(13.1)
Grip,Nezle ve Tüberküloz solunum yolu ile bulaşır	576(69.1)	140(16.8)	118(14.1)
Klamidya enfeksiyonları cinsel yolla bulaşan bakteri kökenli bir hastalıktır	359(43)	274(32.9)	201(24.1)
Tüberküloz tanısı PPD testi ile konur	441(52.9)	259(31.1)	134(16)
Nezle antibiyotik ile tedavi edilir	343(41.1)	418(50.1)	73(8.8)
Herpes simplex (uçuk) öpüşme ile bulaşmaz	107(12.8)	398(47.7)	329(39.5)

öğrencilerin idrar yolu enfeksiyonunu erkeklere göre daha iyi bilmesine bağlanabilir. Özdemir ve ark. (13) tarafından beş ayrı fakültede yapılan başka bir çalışmada ise öğrencileri bilgi düzeylerinin sınıf ve cinsiyete göre değişmediği bulunmuştur. Bunun nedeni incelenen fakülteler arasında sağlıkçı yetiştiren fakülte olmayışı şeklinde açıklanabilir.

Çalışmamızda kent ve kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan öğrenciler arasında yapılan karşılaştırmalarda; kentte yaşayanların kırsalda yaşayanlara göre bilgi düzeylerinin istatistik olarak daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Toker ve ark. (2) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Hastane çalışanlarının kan kaynaklı enfeksiyonlar ile ilgili bilgi düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışmada, hemşirelerin, doktor ve yardımcı sağlık görevlilerine göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada sağlık çalışanlarının hepatit B ve HIV ile ilgili bilgi düzeylerinin iyi olduğu ancak, hepatit C ve A ile ilgili bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı belirtilmiş ve bu sonucun hem kendileri hem de hastalar için büyük bir risk oluşturduğu kanısına varılmıştır

(11). Çalışmamızda öğrencilerin en çok bilgi sahibi olduğu bulaşıcı hastalıklar sırasıyla grip, nezle, AIDS (HIV) ve hepatit B'dir (Grafik 2). Hepatit C'yi bilen katılımcı sayısı az olmakla birlikte öğrencilerin %19.1'i hepatit B'nin ilerlediğinde siroz ve kansere neden olmayacağını belirtmişlerdir (Tablo 2). Oysaki dünyada 170 milyon insanın (dünya nüfusunun % 3'ünün) kronik hepatit C ile enfekte olduğu ve siroz ve karaciğer kanseri riski altında olduğu tahmin edilmektedir (8).

Mezun olunan liseye göre bulaşıcı hastalıklar bilgi düzeyi değerlendirildiğinde sağlık meslek lisesi mezunlarının diğer liselere göre daha fazla bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Artan ve ark.'nın (9) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Çalışmamızda programlar arası yapılan karşılaştırmalarda tıbbi laboratuvar teknikleri bölümünün en fazla bilgiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni bu bölümdeki öğrencilerin uygulama derslerinde bulaşıcı hastalık tetkikleri ile sık karşılaşmaları şeklinde açıklanabilir.

Katılımcıların 468'i bulaşıcı hastalıklar bilgi kaynağı olarak okulda alınan dersleri göstermiştir.

Kaya ve ark.'nın (10) yaptığı çalışmada öğrencilerin bilgi edinme kaynakları sırasıyla okul dersleri, gazete, dergi, kitap, radyo ve televizyon haberleri olduğu belirtilmiştir. Özalp ve ark.'nın (4) yaptığı benzer bir çalışmada ise öğrencilerin bilgi aldıkları kaynaklar arasında ilk sırayı gazete ve kitap almıştır. Diğer taraftan bilgi kaynağı olarak sağlık personelinin gösterilmemesi, sağlık personellerine çok görev düştüğünü göstermektedir. Öğrencilerin en az bilgi sahibi olduğu hastalıklar sırasıyla klamidyaya enfeksiyonları, HPV, hepatit C, herpes simplex ve tüberkülozdur. Özellikle dünya genelinde mortaliteye neden olan tüberkülozun en az bilinen hastalıklar arasında olmasının sebepleri arasında, okuldaki derslerin yetersizliği, gazete, dergi ve medyayı takip etmemeleri sayılabilir. Grafik 6'da görüldüğü gibi katılımcıların %41'i bu konuda okuldaki derslerin yeterli olmadığını belirtmiştir.

Birçok hastalıkta olduğu gibi bulaşıcı hastalıklarla mücadelede ve korunmada bağışıklık sisteminin güçlü olması önemli iken katılımcıların %13.7'si bunun yanlış olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmamızda öğrencilerin %9.2'si aşuların olmadığını belirtirken, grip, hepatit B ve bazı HPV türlerinin aşuları mevcuttur ve bu hastalıklara yakalanma riskini önemli ölçüde azaltmaktadır. Bulaşıcı hastalıkların tedavi süreci, hasta açısından hem yıpratıcı, hem zaman kaybı, hem de maliyetli bir süreçtir. Bu nedenle hastalıktan korunmak daha kolaydır. Bunun için her bulaşıcı hastalığın bulaşma yollarını iyi bilmek gerekir. Katılımcıların %16.8'i grip, nezle ve tüberkülozun solunum yolu ile, %32.9'u klamidyaya enfeksiyonlarının cinsel yolla, %12.8'i herpes simplex virüsünün öpüşme ile bulaşmayacağını, %27.9'u dövme ve piercing yaptırmanın her zaman güvenli olduğunu ve %44.8'i doğum kontrol haplarının cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu etkisi olduğunu ifade etmiştir. Bulaşıcı hastalıklar tedavi gerektiren hastalıklardır ve hastalığa yakalandıktan sonra bir sağlık kuruluşuna gitmek gerekir. Katılımcılar verdikleri cevaplarla bu ifadeyi desteklemişlerdir (Grafik 4). Bulaşıcı hastalıkların tanı ve tedavisi ile ilgili sorularda ise %24.5'i AIDS, HPV ve hepatit B hastalıklarının kalıcı tedavisi olduğunu, %31.1'i tüberküloz tanısının PPD testi ile konulamayacağını, %41.1'i nezlenin antibiyotik ile tedavi edilebileceğini belirtmiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin bulaşıcı hastalıklarla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Diğer taraftan katılımcıların %79.7'si temiz ve titiz insanların bulaşıcı hastalıklara yakalanmayacağını düşünmektedir. Oysa bulaşıcı hastalıklardan korunmada temiz ve titiz olmak yeterli değildir.

Her bulaşıcı hastalık için farklı koruyucu yöntemler mevcuttur ve bu yöntemlerin bilinmesi düzenli ve sistematik bir eğitim programı ile sağlanabilir.

Öneriler: Çalışmamızda gelecekte sağlık personeli olmaya aday öğrencilerin bulaşıcı hastalıklar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı gözlenmiştir. Sağlık hizmeti ile ilgili öğrenim veren okullarda bulaşıcı hastalıkları önleme, hastalıktan korunma, tedavi konusunda etkin öğretim stratejilerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin farkındalıklarının artırılması gerekmektedir.

Genel olarak, mevcut bilgiyi hatırlatmak ve pekiştirmek için sağlık kampanyaları ve bilinçlendirme programları sağlık bilgilerinin iletilmesinde önemli araçlardır ve bu programların sürekli olması gerekmektedir. Sadece öğrencilere değil aynı zamanda hastane çalışanlarına da seminerler yapılmalıdır; çünkü bu, doğru bilginin güncellenmesini ve yanlış bilgilerin tartışılarak doğrulanmasını sağlayacaktır. Eğitim eksikliği bulaşıcı hastalıkların yayılımını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca Sağlık Bakanlığı, düzenli olarak, bulaşıcı hastalıkların kontrolü konusunda sağlık çalışanları için uygulamaya yönelik eğitim programları düzenlemelidir.

Bu çalışmada okulumuzda öğrenim gören öğrencilerin daha fazla bilgiye sahip olmaları gerektiği düşünülerek her programın müfredatı gözden geçirilmeli ve bulaşıcı hastalıklar dersi olmayan bölümlere seçmeli ders olarak eklenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Eraslan B, Matyar F. Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sık Görülen Bulaşıcı Hastalıklar İle İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi 2010; 1(2): 61-72.
2. Toker SO, Küçükyılmaz Ü. Ege Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin HIV/AIDS Bilgi Düzeylerinin Eğitim Öncesi ve Sonrasında Değerlendirilmesi. Ege Tıp Dergisi 2001; 40(2): 91-97.
3. Uzun M, Kişioğlu M. SDÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Keçiborlu Eğitim ve Araştırma Bölgesi Çalışmaları Bir Meslek Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla İlgili Bilgi Durumları. S.D.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 2007; 14(3): 7-12.
4. Özalp S, Tanır HM, Ilgın H, Karataş A, Ilgın B. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Aile Planlaması

- Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Düzce Tıp Dergisi 2012; 14(3): 18-21.
5. Doğan N, Akdaş İ, Gitmez F, Ünsal A. Sağlık Yüksekokulu Yaz Okulu Öğrencilerinde Paraziter Hastalıklar Bilgi Düzeyi, Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi 2012; 18(Suppl-A): A71-A75.
 6. Çelik Y, Akduman D, Kıran S. Sağlık Çalışanları ve Öğrencilerin Kan ve Vücut Sıvılarıyla Bulaşan Enfeksiyonlar, Enfeksiyon Kontrol Önlemleri Hakkındaki Bilgi Düzeyleri, Temas Sıklıkları, Serolojik Durumları ve Hepatit B Aşılama Durumlarının Değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri J Med Sci 2010; 30(4): 1246-1255.
 7. Lavoie MC, Yassi A, Bryce E, Fujii R, Logronio M, Tennessee M. and the Healthy Hospital Project Team. International collaboration to protect health workers from infectious diseases in Ecuador. Rev Panam Salud Publica 2010; 27(5): 396-402.
 8. Joukar F, Ghanaei FM, Soati F, Meskinkhoda P. Knowledge levels and attitudes of health care professionals toward patients with hepatitis C infection. World Journal of Gastroenterology 2012; 18(18): 2238-2244.
 9. Artan Oğuzkaya M, Artan C, Baykan Z. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Hastane Enfeksiyonları ile İlgili Bilgi Düzeyleri. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2014; 4(1): 17-21.
 10. Kaya M, Aylaz R, Yağmur Y, Güneş G. Sağlık Yüksek Okulu Öğrencilerinin HIV/AIDS'le İlgili Bilgi ve Tutumları. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007; 6(3): 175-180.
 11. Hamid MZA, Aziz NA, Anita AR, Norlijah O. Knowledge of Blood-Borne Infectious Diseases And The Practice Of Universal Precautions Amongst Health-Care Workers In A Tertiary Hospital In Malaysia. The Southeast Asian journal of tropical medicine and public health 2010; 41(5): 1192-1199.
 12. Özdemir L, Ayvaz A, Poyraz Ö. Cumhuriyet Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri. CÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2003; 25(1): 10-14.
 13. Ghabili K, Shoja MM, Kamran P. Avian Influenza Knowledge among Medical Students, Iran. Emerging Infectious Diseases 2008; 14(4): 672-673.